

VIITASAARI

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

Viitasaaren kaupunginvaltuustolle



Tarkastuslautakunta 26.5.2021

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsaus.....	3
2. Tarkastuslautakunnan tehtävä ja kokoonpano	4
3. Viitasaaren kaupungin taloudellinen asema.....	5
4. Kaupunkistrategian toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	8
5. Kaupunginhallituksen toimialan tavoitteiden toteutuminen	9
6. Perusturvan toimialan tavoitteiden toteutuminen	11
Wiitaunionin perusturvan keskeiset tavoitteet vuosille 2020 – 2022	11
7. Sivistystoimen toimialan tavoitteiden toteutuminen	12
Wiitaunionin sivistystoimen keskeiset tavoitteet vuosille 2020 - 2022	12
8. Teknisen toimen toimialan tavoitteiden toteutuminen	14
Wiitaunionin teknisentoimen keskeiset tavoitteet vuosille 2020 - 2022.....	14
9. Ympäristölautakunnan toimialan tavoitteiden toteutuminen	15
Wiitaunionin ympäristötoimen keskeiset tavoitteet vuosille 2020 – 2022	15
10. Kaupunkikonsernin tavoitteiden toteutuminen.....	17
11. Investointiosan toteutuminen.....	20
12. Henkilöstö	21
13. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle	22
14. Allekirjoitukset	23



Kuvassa vasemmalta jäsen Arvo Pietiläinen ja Eija Niskanen, keskellä pj. Vuokko Leivonen, seuraavana vpj. Eero Pulkkinen ja oikealla jäsen Erkki Virtanen. Valkokankaalla jäsen Kristiina Ranta. Kuvasta puuttuu jäsen Mervi Rihto.

1. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsaus

Viitasaaren kaupungin tarkastuslautakunnan laatima arviointikertomus vuodelle 2020 on valmistunut. Tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksen kaupunginvaltuustolle.

Vuotta 2020 voidaan pitää Viitasaaren kaupungin toiminnan ja talouden kannalta hyvänä. Tilikauden 2020 tulos oli liki miljoonan ylijäämäinen. Keväällä 2020 puhjennut koronapandemia toi mukanaan ennalta-arvaamattomia muutoksia poikkeustilan rajoituksineen. Viitasaaressakin jouduttiin sopeutumaan tilanteeseen, jonka päättymistä oli vaikea ennustaa. Näyttää kuitenkin siltä, että viime vuonna kaupunkimme selvisi ennakoitua paremmin poikkeustilasta.

Viitasaaren kaupunki on vuonna 2019 aloittanut toteuttamaan talouden tasapainottamistoimenpiteitä. Tämä aktiivinen toimenpide jatkuu edelleen ja luo kaupungin toimintaan taloudellista jatkuvuutta ja varmuutta.

Kotikaupunkimme painii saman ongelman kanssa kuin moni muukin kaupunki. Väestön väheneminen ja ikääntyminen ja sekä lapsiperheiden vähyys luo kuntatalouteen omat haasteensa. Nettomuutto kuntaan on vuodesta toiseen edelleen negatiivinen: tosin vuonna 2020 vain miinus neljä henkilöä. Työllistymisaste on parempi kuin Keski-Suomessa keskimäärin vuonna 2020, mutta samanaikaisesti Viitasaarella on sitkeästi työvoimapulaa monilla aloilla.

Tarkastuslautakunta on pitänyt kokouksensa ennalta sovitun kokousaikataulun mukaisesti. Kaikkiaan tarkastuslautakunnan kokouksia on ollut yhdeksän kertaa. Varapuheenjohtajana on toiminut Eero Pulkkinen.

Puheenjohtajana haluan lausua kiitokset lautakunnan jäsenille, varajäsenille ja tilintarkastajalle sekä kaupungin viranhaltijoille neljästä mielenkiintoisesta vuodesta ja hyvästä yhteistyöstä.

Vuokko Leivonen
tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan tehtävä ja kokoonpano

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on KuntaL (410/ 2015) 121 §:n mukaan muun muassa arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja kaupungeissa ja kuntakonsernissa ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla (arviointikertomus). Lisäksi uutena tehtävänä 1.6.2017 alkaen tarkastuslautakunnan tehtävänä on ollut valvoa KuntaL 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Kuntalain lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävistä on määräykset Pihtiputaan kunnan ja Viitasaaren kaupungin hallintosäännön 95–98 §:ssä.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2020

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Leivonen Vuokko, pj,	Ranto Mikaela
Pulkinen Eero, vpj.	Hautsalo Ari
Pietiläinen Arvo	Pitkänen Heikki
Rihto Mervi	Virtanen Hanna
Virtanen Erkki	Kammonen Taisto
Ranta Kristiina	Vehniäinen Hannu
Niskanen Eija	Saastamoinen Kaija

Tilikauden 2020 osalta tarkastuslautakunnan kokouksissa on käynyt kuultavina

- kaupunginjohtaja Janne Kinnunen
- talousjohtaja Ari-Jukka Käsmä
- ympäristötoimen johtaja Sari Kantonen
- Witas Oy:n toimitusjohtaja Tapani Laitinen
- teknisen toimen toimialajohtaja Juho Tenhunen
- sivistystoimialan toimialajohtaja Jutta Hartojoki
- perusturvan toimialajohtaja Marja Laurila
- vs. perusturvan toimialajohtaja Kirsi Alonen
- henkilöstöjohtaja Mervi Pääkkö
- Wiitaseudun Yrityspalvelu Oy:n toimitusjohtaja Jukka Tuohimaa
- Wiitaunionin aluelukion rehtori Markku Piippo

Tarkastuslautakunta ei ole tehnyt tilikautena 2020 arviointikäyntejä koronapandemian vuoksi.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut tarkastusvuonna yhdeksän kertaa.

Tilintarkastusyhteisönä on toiminut TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy ja vastuunalaisena tilintarkastajana ja tarkastuslautakunnan sihteerinä JHT, HT Jukka Vuorio.

3. Viitasaaren kaupungin taloudellinen asema

Toimintakate on -43,9 milj. €, mikä on 1,3 milj. € heikompi kuin edellisenä vuonna mutta 583 000 € parempi kuin talousarviossa. Toimintakate on -7,197 € asukasta kohden.

Toimintakuluista on katettu 40,96 % toimintatuloilla. Tunnusluku on hieman heikentynyt edelliseen vuoteen, jolloin se oli 42,39 %.

Vuosikate on 3,350 milj. euroa, mikä on 1,7 milj. euroa parempi kuin edellisenä vuonna ja 266 000 euroa parempi kuin talousarviossa. Vuosikate on 131,79 % poistoista. Kunnan tulorahoituksen katsotaan olevan riittävän, jos tunnusluvun arvo on 100 % ja jos poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Tunnusluku on parempi kuin edellisenä vuotena, jolloin se oli 61,87 %.

Vuosikate on asukasta kohden 549 euroa.

Poistot ovat 416 €/per asukas ja yhteensä 2,5 milj. €.

Tilikauden ylijäämä on 987 513,95 euroa, mikä on 689 345,95 euroa talousarviossa ennakoitua parempi.

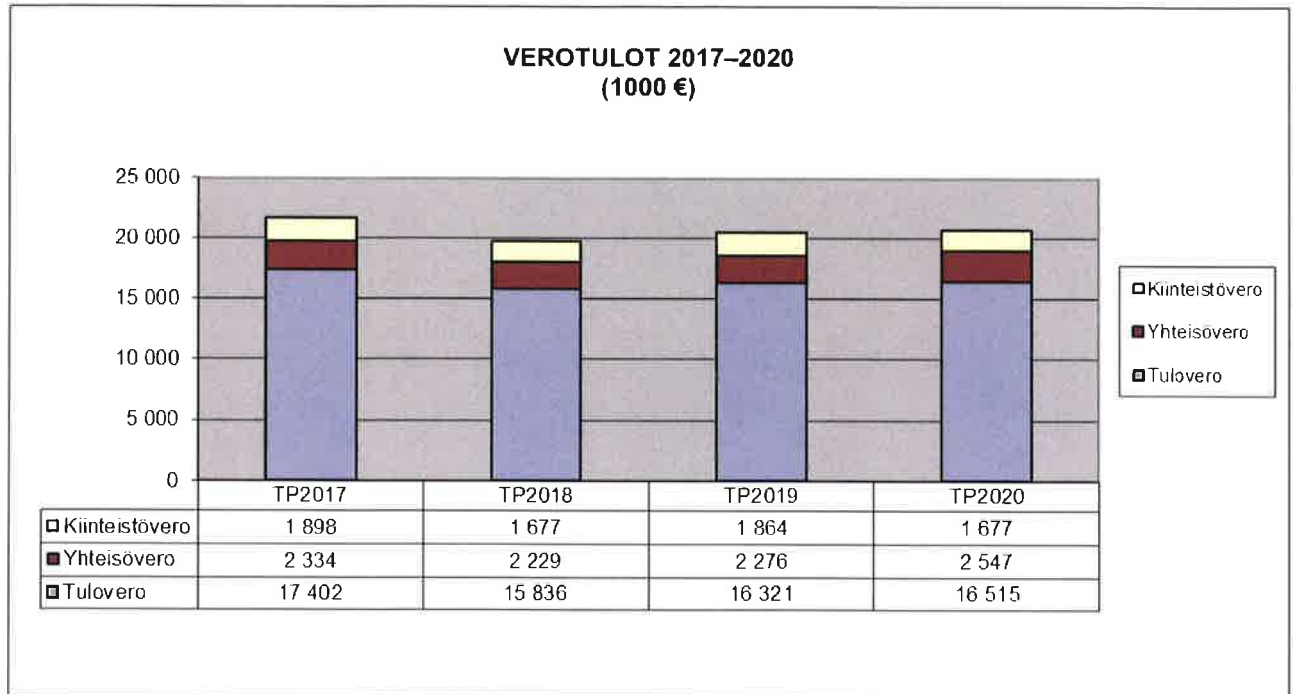
Kaupungin taseessa ei ole kattamattomia alijäämiä. Tilikauden 2020 jälkeen kertynyt ylijäämä on 26 174 854,62 euroa.

Kunnanhallitus arvioi, että parempi tulos johtuu seuraavista tekijöistä:

- menojen kehitys ei ollut niin voimakasta kuin syksyllä vielä oletettiin.
- verotulomenetysten ja koronavaikutusten kompensatiot olivat menetyksiä suuremmat.

Tilikauden ylijäämä on asukasta kohden 162 euroa. Talousarvion mukaisesti tilikausi olisi ollut ylijäämäinen 298 198 €.

Verotulojen kehitys 2017–2020



Tuloveroprosentti oli 21,00 %. Vahvistetut kiinteistöveroprosentit olivat: yleinen 0,93 %, vakituiset asunnot 0,50 % ja muut kuin vakituiset asunnot 1,10 %. Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti oli 0,00 ja voimalaitosten veroprosentti 1,40.

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Omavaraisuusaste on 67,45 %. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä tähtäyksellä. Tunnusluku on parantunut edellisestä vuodesta, jolloin se oli 66,84.

Rahoitusvarallisuus on asukasta kohti -900 euroa. Tunnusluku on heikentynyt edellisestä vuodesta, jolloin se oli -862 euroa. Tunnusluku osoittaa likvidien varojen riittävyyden vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Suhteellinen velkaantuneisuus on 27,1 %. Tunnusluku on parantunut edellisestä vuodesta, jolloin se oli 30,0 %. Tunnusluku ilmaisee, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Tilastokeskuksen mukaan kuntien suhteellinen velkaantuneisuus on vuoden 2019 tilinpäätösten mukaan 58,9 %.

Lainakanta on vuoden 2020 lopussa 14,0 milj. euroa. Lainaa on asukasta kohti 2 293 €, edellisenä vuotena vastaava määrä oli 2,373 €. Lainakanta on pienentynyt 667 000 euroa.

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana voidaan tarkastella rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Investointien tulorahoitustunnusluku ilmaisee, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku on 40,96 %. Tunnusluku on heikentynyt edellisestä vuodesta, jolloin se oli 75,66 %.

Lainahoitokate ilmaisee kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainahoitokate on 3,74. Kun lainanhoitokate on alle 1, joudutaan lainojen hoitamiseksi ottamaan lisää lainaa. Tunnusluku on parantunut edellisestä vuodesta, jolloin se oli 0,29

Kassan riittävyys vuoden lopussa on ollut 62 päivää, kun se edellisenä vuotena oli 101 päivää.

Valtio-osuudet kasvoivat vuoteen 2019 verrattuna huomattavasti. Vuonna 2019 valtio-osuuk-sien yhteismäärä oli 23,9 miljoonaa euroa ja vuonna 2020 yhteensä 26,5 miljoonaa euroa. Kasvua 2,7 miljoonaa euroa (+11,3 %). Valtio-osuuteen sisältyy kertaluonteinen korotus joh-tuen koronapandemiasta.

4. Kaupunkistrategian toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Viitasaaren kaupunkistrategiassa korostuvat erityisesti elinvoimaan liittyvät asiat. Kuntana meidän tulee toimenpiteillämme myötävaikuttaa paikallisten yritysten kasvuun tukemalla kehitystoimintaa ja luoden näin uusia työpaikkoja. Kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöverotuotosten kasvun kautta kaupungilla on mahdollisuus saada lisäresursseja elinvoimansa kehittämiseen.

Syksyllä 2017 käydyn vuorovaikutteisen strategiaproessin tuloksena voidaan todeta, että myös yritys-elämän näkökulmasta toimivat ja laadukkaasti järjestetyt hyvinvointipalvelut tukevat yritysten ja koko kaupunkiyhteisön elinvoiman kehittymistä. Hyvä työllisyyden hoito, hyvinvointipalvelut ja elinkeinoelämän kehittyminen saavat aikaan myönteisen lumipalloefektin, joka onnistuessaan luo hyvinvointia kaupungin kaikille asukkaille. Työnantajana kaupunki toteuttaa Wiitaunionin hyvinvointiohjelmaa ja -henkilöstösuunnitelmaa.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa edellisten vuosien tavoin, että Viitasaarella on työn ja työvoiman kohtaamisen ongelma, koska kaupungissa on sekä avoimia työpaikkoja että työttömiä työnhakijoita, mutta niitä ei ole edellisten vuosien vuoden tavoin saatu kohtamaan. On todettava, että hienoista tilanteen parantumista on havaittavissa edelliseen vuoteen verrattuna. Tarkastuslautakunta edellyttää kaupungilta ongelman ratkaisemiseksi täsmätoimien terävöittämistä.

Yrittäjyyden positiivisen työpaikkakehityksen ja toimeentulon edistäminen on keskeinen osa elinvoiman parantamista. Tarkastuslautakunta kannustaa etsimään hyviä käytäntöjä kunnan ja elinvoiman edistämiseen myös muualta Suomesta.

Strategiassa mainitun johtamisen jalkauttaminen käytännön tasolle kunnan kaikissa toiminnoissa on tärkeää. Strategiat eivät saa jäädä ylätasolle, vaan ne on syytä viedä käytännön työpaikkojen tasolle, esimerkiksi kuntalaisten kuulemisen tai hankintojen toteuttamisen yhteydessä.

Vetovoimaisuuden varmistaminen ja etätyömahdollisuuksien edistäminen Viitasaarella erityisesti tietoliikenneyhteyksien parantamisen kautta on edelleen tärkeää. Maaseudun yritysten verkostoituminen sekä biopolttoaineiden tuotannon kehittäminen Viitasaarelle ovat hyvä toimenpiteitä. Kaupungin tulisi voimakkaammin rohkaista ja kannustaa yrityskehitystä innovatiivisiin ratkaisuihin esimerkiksi osaamiskeskuksen (Lennätin) kehittämiseksi ja vastaavien toimintojen saamiseksi Viitasaarelle.

5. Kaupunginhallituksen toimialan tavoitteiden toteutuminen

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna 2020 olivat seuraavat:

Strateginen päämäärä 1. Elinvoiman lisääntymistä kaupungissa tavoitellaan

Strateginen päämäärä 2. Kuntalaisten hyvinvointia parannetaan

Elinvoiman lisääntymistä kaupungissa tavoitellaan

Vuotta 2020 leimasi koronaviruksesta aiheutunut taloudellinen ja toiminnallinen häiriö maailmanlaajuisesti ja kansallisesti. Koronan vaikutukset tuntuivat myös Viitasaarella. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 20.4.2020 § 68 tukitoimista koronavirusepidemian vaikutuksista kärsiville Viitasaaren alueella toimiville yrityksille. Toimet pitivät sisällään mm. tehostettua yhteistyötä kaupungin ja yrittäjien edustajista koostuvassa yrittäjätoimikunnassa, kaupungin omien hankintojen aikaistamisia, maksujärjestelyitä sekä omistajaohjausta kaupungin tytäryhtiön Wiitaseudun Yrityspalveluiden (WYP) suuntaan. Myöhemmin valtuuston päätti kokouksessaan 11.5.2020 § 27 WYP:lle annettavasta 200 000 euron suuruisesta de minimis -tuesta käytettäväksi koronapandemian vaikutuksista käytettäviin toimenpiteisiin, käytännössä kompensoimaan WYP:n yrityksiltä saamatta jääneitä vuokratuottoja. Lopulta WYP kompensoi vuoden aikana yrityksiä yhteensä n. 20 000 euron vuokratuella, jonka summan kaupunki suoritti yhtiölle. Myös kaupungin suorassa omistuksessa olevien tilojen vuokrakompensaatiot rajoittuivat muutamiin tuhansiin euroihin.

Kaupungin osakkuusyhteisö kehittämisyritys Witas Oy toimi tehostetusti auttaen yrityksiä erimuotoisten valtion koronatukien välittämisessä. Witas -alueen yrityksille oli lokakuun loppuun mennessä myönnetty 2,5 miljoonaa euroa koronarahoitusta. ELY-keskuksen ja Business Finlandin myöntämällä kehitysrahoituksilla mitattuna ja asukaslukuun suhteutettuna positiivista on, että Witas-alueen yritykset hakivat ja saivat kehitysrahoitusta kolmanneksi eniten Keski-Suomessa Jyväskylän seudun ja Jämsän jälkeen, vaikka alueena Witas alue on kolmanneksi pienin alue Keski-Suomessa väestömäärällä mitattuna. Viitasaarelaisten yritysten osuus Witas-alueen saannosta oli noin 1,6 miljoonaa euroa.

Suomen Yrittäjien kuntabarometrissä Viitasaaren kaupunki sijoittui vuonna 2020 Keski-Suomessa sijalle kaksi Muuramen jälkeen. Kuntabarometri -kyselyllä kartoitetaan joka toinen vuosi kuntien ja yrittäjien yhteistyötä sekä elinkeinopolitiikan tilaa valtakunnallisesti, alueellisesti ja kuntakohtaisesti.

Keski-Suomen liiton selvityksen syyskuussa 2020 selvityksen mukaan viitasaarelaisten yritysten liikevaihdon kasvu 2012 vuoden loppuun saakka oli alempi kuin valtakunnassa ja maakunnassa keskimäärin. Aikajanalla 2013–2019 liikevaihdon kehitys Viitasaarella on ollut selvästi parempaa kuin maakunnassa ja valtakunnassa keskimäärin. 2021 alkuvuodesta ilmenneen Keski-Suomen aikajana mukaan yritysten liikevaihdot Keski-Suomessa hiipuivat koronavuonna 2020 poikkeuksena Saarijärvi – Viitasaaren seutukunta jonka liikevaihto ylsi vahvaan 6 prosentin kasvuun koronavuodesta huolimatta.

Viitasaaren yrittäjäyhdistyksen ja kaupungin yhteistyö vuonna 2020 oli säännöllistä ja yhteinen yrittäjätoimikunta kokoontui kerran kuussa elinkeinoasioiden ympärille. Työpaikkaomavaraisuuden osalta tilastokeskuksen tiedot päivittyvät viiveellä. Vuonna 2018 Viitasaaren työpaikkaomavaraisuus oli 103 % tarkoittaen sitä, että kaupungissa on työpaikkoja enemmän kuin työikäisiä asukkaita.

Keski-Suomen keskimääräinen työttömyysprosentti oli vuonna 2020 15,6, mikä oli koko maan toiseksi suurin. Viitasaaren kaupungin vuoden 2020 työttömyysasteen keski-arvo oli 12,9 %, työttömyys kasvoi kuitenkin koronapandemian vuoksi edelliseen vuoteen 2,5 % yksikköä. Kaupungin työllistämistoimet vuonna 2020 olivat tehokkaita. Kaupunki maksoi työmarkkinatuen maksuosuutta, eli ns. sakkomaksua jälleen kerran vähiten maakunnassa, noin 36 €/asukas. Keski-Suomen keskimääräinen sakkomaksuosuus oli noin 98 €/asukas ja koko maan noin 82 € /asukas. Kaupungin asukasluku väheni 1,2 % -yksikköä, 76 hengellä verrattuna edellisvuoteen.

Kuntalaisten hyvinvointia parannettiin seuraavien toimenpiteiden avulla:

Kaupunginvaltuusto päätti kesäkuussa 2019 hyväksyä Wiitaunionin laajan hyvinvointikertomuksen 2017 - 2020 ja pitää kaksi kertaa tai useamminkin valtuustokaudessa valtuustoseminaarin, jossa kertomusta ja tuloksia avataan erityisesti luottamushenkilöille. Hyvinvointikertomus on tiivis, hallinnonalojen asiantuntijoiden yhdessä laatima katsaus kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen sekä niihin vaikuttaviin tekijöihin. Se on myös suunnitelma kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä sekä arviointi toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta ja hyvinvointipolitiikasta.

Hyvinvointikertomuksessa esitetyt toimenpiteet ovat pääosin kunnan normaalia toimintaa ja toiminnan aiheuttamat kustannukset sisältyvät kunkin hallintokunnan vuosibudjettiin.

Kaupunki toteutti v. 2020 myös useita asukkaiden hyvinvointia tukevia investointeja.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta pitää edelleen myönteisenä asiana, että kaupunginhallitus on laatinut konkreettisia toimia kaupungin elinvoiman lisäämiseksi ja kuntalaisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tavoitteiden toteutumisesta seurataan aktiivisesti. Tavoitteiden toteutumisen ja toimien vaikuttavuuden arviointia varten on tärkeää, että asetetaan asianmukaiset mittarit, jotka tosiasiallisesti kuvaavat tavoitteiden toteutumista.

Toimintakertomuksen elinvoimaosuuteen olisi hyvä sisällyttää konkreettisia lukuja ja vertailuja edellisiin vuosiin väestömuutoksista kuten syntyneistä, kuolleista sekä tulo- ja lähtömuuttaneista.

6. Perusturvan toimialan tavoitteiden toteutuminen

Wiitaunionin perusturvan keskeiset tavoitteet vuosille 2020 – 2022

1. Avohoitopainotteinen hoidonporrastus toteutuu.
2. Kuntalaisen oman elämän hallinta vahvistuu – terve ja hyvinvoiva kuntalainen
3. Osaavaa, ammattitaitoista ja hyvinvoivaa henkilökuntaa riittävästi

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Perusturvan toimialan alkuperäinen talousarvio oli 28 292 653, johon ei haettu tilikauden aikana lisämäärärahaa valtuustolta. Toteutuneet kustannukset olivat vuoden 2020 lopussa yhteensä 29 175 252 euroa. Menot ylittivät talousarvion 680 599 eurolla eli 2,4 prosentilla.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että perusturvan toimialan alkuperäinen talousarvio toteutui kohtaisen hyvin suunnitelman mukaan. Kokonaisuutena perusturvan toimiala ylitti talousarvion noin 0,7 miljoonalla eurolla, joka prosenteissa 2,4.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta haluaa edelleen korostaa ennalta ehkäisemisen tärkeyttä. Varhaisen puuttumisen toimintatapa on elämänlaadun kannalta myönteistä ja myös tavoittelemisen arvoista talouden näkökulmasta pidemmällä aikavälillä erityisesti lastensuojelussa ja vanhuspalveluissa.

Tarkastuslautakunta toteaa huolestuneena, että vanhuspalveluissa on huomattavaa henkilöstövajasta.

Rohkaistaan kaupunkia käytettävissä olevien liikunta- ja virkistysresurssien aktiivisempaan käyttöön ennaltaehkäisevässä toiminnassa.

7. Sivistystoimen toimialan tavoitteiden toteutuminen

Wiitaunionin sivistystoimen keskeiset tavoitteet vuosille 2020 - 2022

1. Etsivä nuorisotyö pyrkii yhdessä toisen asteen oppilaitoksen (lukio ja ammatillinen koulu) kanssa löytämään uusia työllistämis- ja uudelleen koulutusväyliä nuorille työttömille
2. Lapset puheeksi -menetelmän käyttöönotto toteutuu ja koulutusta laajennetaan kattamaan koulutoimen ja varhaiskasvatuksen kaikki toimijat.

Sivistystoimi vastaa varhaiskasvatuspalveluiden, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, nuorisot-, liikunta- ja kulttuuripalveluiden, vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen sekä kirjastotoiminnan järjestämisestä.

Sivistyslautakunta toimii varhaiskasvatuslain, perusopetuslain, lukiolain, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisolainsäädännön mukaisena toimielimenä sekä vapaasta sivistystyöstä ja taiteen perusopetuksesta sekä kirjastotoiminnasta vastaavana toimielimenä. Sivistyslautakunta vastaa sivistyspalveluiden kehittämisestä, talouden seurannasta, organisoinnista, arvioinnista ja valvonnasta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Sivistystoimen toimialan alkuperäinen talousarvio oli 11 980 919 euroa, joka toteutui noin 0,769 miljoonaa euroa pienempänä ollen 11 211 931 euroa (noin 6,4 % alle talousarvion)

Sivistystoimen toimialakohtaiset tavoitteet vuodelle 2020

Sivistystoimen vuoden 2020 talousarvion laadinnan yhteydessä päätettyjen toimialakohtaisten tavoitteiden toteutumiseen vaikuttivat sekä koronapandemian aiheuttamat muutokset toiminnassa että toimialajohtajan viran hoitamisjärjestelyt.

Tavoite 1. Tarkastellaan yhdessä sosiaalitoimen kanssa matalan kynnyksen palveluiden ja erityispalveluiden järjestämiseen kohdennettujen määrärahojen ja henkilöstöresurssien käyttöä ja selvitetään mahdollisuuksia uusien toimintatapojen käyttöön ottamiseksi tutkitusti vaikuttavat menetelmät ja ennaltaehkäisevä näkökulma huomioon ottaen.

Toteuma: Perusturvan kanssa tehtiin yhteistyötä erityisesti perhekeskuksen ja nuorten työpajatoiminnan kehittämisen tiimoilta. Sosiaalitoimen kanssa järjestettiin varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutusta lastensuojelun näkökulmasta. Starttipajatoiminta muuntui etäyhteyksiä hyödyntäväksi digistartiksi ja Ohjaamo-toiminnan käynnistämistä suunniteltiin yhdessä perusturvan kanssa.

Tavoite 2. Toiminnassa ja niiden kehittämisessä otetaan huomioon kuntien niukkenevat taloudelliset resurssit, selvitetään riittävää palvelutasoa ja toiminnallisia painotuksia tämän mukaisesti.

Toteuma: Talouden tasapainottamisohjelma valmisteltiin ja pantiin toimeen vuoden 2021 talousarviossa. Sivistystoimen palvelujen kustannuksia ja palvelutasoa on tarkasteltu palvelualueittain syksyn 2020 aikana.

Tavoite 3. Kehitetään kuntien hyvinvointityötä uudella tehtävän järjestelyllä.

Toteuma: Hyvinvointikoordinaattori aloitti uudella tehtävänkuvalla vuoden 2020 alussa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Jokaiselle tulosityksille on lisäksi asetettu yksityiskohtaiset tavoitteet, jotka ovat kunnanhallituksen tilinpäätöksessä kerrotun mukaan olennaiselta osin toteutuneet.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että sivistyslautakunnan toimialan taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti.

Lukion uusi erityislinja on herättänyt valtakunnallisesti kiinnostusta ja osoittautuvan hyväksi ratkaisuksi. Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä asiana lukio-opiskelijoille annettuja etuja koskien asumista ja oppimateriaalia sekä vapaa-ajanpalveluja.

8. Teknisen toimen toimialan tavoitteiden toteutuminen

Wiitaunionin teknisentoimen keskeiset tavoitteet vuosille 2020 - 2022

1. Kuntalaisten hyvinvointia parannetaan
 - Panostamme ensi vuonna toimintaympäristön viihtyisyyteen
2. Johtamisen ja talouden seurannan parantaminen
 - Esimiehiä koulutetaan johtamiskulttuuriin.
 - Talouden seurantaan panostetaan eri tasoilla
3. Elinvoimaa ja avoimuutta
 - Tiedotamme monella eri kanavalla tekemisistämme. Avoimuus kuntalaisia ja työyhteisöä kohtaan. Tavoitteena on tuoda teknisen toimen toimialaa tutuksi kuntalaisille ja lähentää päätöksentekoa lähemmäksi kuntalaisia.
 - Vuoden 2020 aikana tilapalvelun alaisuudessa olevat yritys kiinteistöt siirtyvät tytäryhtiön hallittavaksi. Tytäryhtiö hankkii kiinteistöpalveluita tilapalveluilta.

Vuosi 2020 jää historiaan haasteellisena ja vaikeana vuotena. Tilapalvelun yritys kiinteistöt siirrettiin tytäryhtiölle samaan aikaan kun järjestettiin poikkeusolojen siivousta ja ruokahuoltoa. Kaupunki panosti vuoden aikana hyvinvointiin mm. mattohissin hankkimisella Savivuo-
relle. Teknisen lautakunnan talous toteutui talousarviossa esitetyn vaihtoehdon mukaisesti, jossa yritys kiinteistöt siirtyvät tytäryhtiölle. Toimintatuotot olivat arvioitua pienemmät ja toimintakuluja kertyi talousarvioon nähden enemmän.

Tekninen toimi saavutti keskeisiä tavoitteita ympäristön viihtyisyyden parantamisella eri kohteissa sekä tiedottamalla sosiaalisessa mediassa sekä uusien internetsivujen kautta asi-
oistaan.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Teknisen toimen toimialan alkuperäinen talousarvio oli 2 420 166 euroa, joka ylitti talousar-
vion noin 0,134 miljoonalla eurolla. Toteutuneet kokonaismenot olivat 2 554 596 euroa (noin
5,6 % yli talousarvion).

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta toteaa, että teknisen toimen toimialan taloudelliset tavoitteet ovat to-
teutuneet siten, että määräraha ylittyi 5,6 prosenttia (0,134 miljoonaa euroa).

Tekninen toimi on omalta osaltaan vaikuttanut myönteisesti asukkaiden hyvinvointiin panos-
tamalla vahvasti ulkoalueisiin ja retkeilykohteisiin.

9. Ympäristölautakunnan toimialan tavoitteiden toteutuminen

Wiitaunionin ympäristötoimen keskeiset tavoitteet vuosille 2020 – 2022

1. Sähköinen asiointi ja sähköiset työkalut
 - Hyödynnetään sähköisiä työkaluja tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti
 - Kannustetaan sähköiseen luvanhakuun ja seurataan sähköisen luvanhaun osuuden kehitystä
2. Lainsäädännön osaamisen vahvistaminen ja ammattitaidon ylläpito
 - Seurataan päätösten pysyvyyttä korkeammissa oikeusasteissa
 - Kannustetaan henkilöstöä kouluttautumaan ja raportoidaan koulutusmääristä vuosittain
3. Viestintä ja tiedottaminen
 - Tiedotetaan asiakkaita paremmin, enemmän ja laadukkaasti
4. Yhteistyö
 - Tiivistetään yhteistyötä läheisten yhteistoiminta-alueiden kanssa
5. Henkilöstö
 - Tuetaan henkilöstön jaksamista

1.1.2013 alkaen ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan yhteistoiminnan järjestämistä varten on perustettu yhteiseksi toimielimeksi kuntalain (17.3.1995/365) 77 §:n mukainen lautakunta, jossa on 12 jäsentä. Sopijakunnat ovat Viitasaari, Pihtipudas, Saarijärvi, Karstula, Kinnula, Kyyjärvi, Kannonkoski ja Kivijärvi. Lautakunta toimii Viitasaaren kaupungin organisaatiossa.

Lautakunnan toimialueeseen kuuluu ympäristöterveydenhuollon (terveysvalvonnan ja eläinlääkinnän) järjestäminen kaikkien yhteistoiminta-alueen kuntien (kahdeksan kuntaa) osalta sekä ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan järjestäminen Viitasaaren, Pihtiputaan, Kannonkosken, Kinnulan, Kivijärven ja Kyyjärven (kuusi kuntaa) osalta.

1.1.2018 alkaen lautakunnan nimi on muutettu Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunnaksi ja yhteistoiminta-alueen nimi Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimeksi. Lautakunnan puheenjohtaja valitaan valtuustokausittain vastuukunnan valtuutetuista ja varapuheenjohtaja vuorotellen niistä sopimuskunnista, jotka ovat mukana yhteistoimintasopimuksessa ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan osalta. Varapuheenjohtajakunta vaihtuu aakkosjärjestyksen mukaisesti. Vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella varapuheenjohtajana toimii Kannonkosken kunnan edustaja.

Asioiden käsittelyssä oikeus päätöksentekoon rajautuu käsiteltävien asioiden perusteella yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Ympäristölautakunnan jäsenet ja varajäsenet on valittu toimikaudeksi 2017–2021.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Ympäristölautakunnan toimialan alkuperäinen talousarvio oli 352 888 euroa, joka toteutui noin 149 tuhatta euroa pienempänä ollen 203 970 euroa (noin 42,2 % alle talousarvion)

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Vuonna 2020 sähköisen asioinnin kehittäminen on edelleen jatkunut ympäristötoimessa. Vuoden kuluessa selvisi, että valtakunnallisen rakennusluokituksen muutoksen johdosta kuntien on toteutettava omiin ohjelmistoihinsa vaadittavat muutokset. Tämän seurauksena rakennusvalvonnan ohjelmistoon varattiin merkittävä investointiraha vuodelle 2020. Samalla Louhi-kuntapalvelin päivittyisi uuteen versioon. Hanke eteni teknisten haasteiden vuoksi hitaasti ja lopulta ohjelmantoimittaja sai ratkaistua tilanteen vuoden lopulla ja uuden version käyttöönotto tapahtui vuoden 2021 puolella. Sähköinen arkistointi tekee tuloaan myös kaupungin käyttämään asianhallintajärjestelmään ja sitä varten laaditaan tiedonohjaussuunnitelma mm. ympäristönsuojelulle.

Asiakkaita on edelleen ohjattu käyttämään sähköistä asiointia rakennusvalvonnan asioissa mm. panostamalla neuvontaan sekä ottamalla lisämaksu paperihakemuksen käsittelystä. Paperisena tulleet hakemukset on aina käsin syötettävä järjestelmään ja se aiheuttaa lisätyötä. Kaikista hakemuksista paperisena toimitettiin enää noin 6 % vuonna 2020 (taulukko 1). Osuus vaihteli kunnittain. Koronapandemialla oli varmasti vaikutusta sähköiseen asiointiin siirtymisessä.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä asiana ympäristötoimen kustannustehokasta toimintatapaa ja talousarvion noudattamista.

10. Kaupunkikonsernin tavoitteiden toteutuminen

Viitasaaren kaupunkikonserniin kuuluu neljä tytäryhtiötä ja viisi osakkuusyhtiötä. Lisäksi Viitasaari on jäsenenä kolmessa kuntayhtymässä. Kaupunki pyrkii keskittymään ydintoimintoihinsa sekä tehostamaan pääoman käyttöä.

Konserniohjauksen periaatteet on määritelty konserniohjeessa (Kvalt 12.11.2018) ja hallintosäännössä. Tytäryhtiöille on asetettu vuosittaiset toiminnalliset tavoitteet. Kaikki tytäryhtiöt asettavat seuraavat tunnusluvut talousarviovuodelle ja raportoivat niistä tilinpäätöksen yhteydessä:

- Liikevaihto
- Tilikauden tulos
- Kaupungin takaukset
- Omavaraisuusaste
- Maksuvalmius

Konserniyhtiöiden kanssa jatketaan yhteistyön kehittämistä sekä yhtenäistetään toimintatapoja.

Perustavoitteena on mahdollistaa kuntalaisille paremmat palvelut yhdessä konserniyhtiöiden kanssa. Konserniyhteisöjen toiminnan on tuettava kaupungin strategian toteuttamista ja tuotava kaupungille lisäarvoa toiminnallaan. Konserniyhteisöjen tulee omalla toiminnallaan edistää kaupungin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

Viitasaaren Vuokra-asunnot Oy

Kaupunginvaltuuston asettamat konsernitavoitteet:

1. Viitasaaren Vuokra-asunnot Oy tarjoaa asiakkailleen kohtuuhintaisia, laadukkaita ja turvallisia asumispalveluja omarahoitteisesti ja kannattavasti.
2. Vuokra-asuntokantaa sopeutetaan kysyntää vastaavaksi ja käyttöastetta parannetaan
3. Yhtiön strategian toimeenpano kustannustehokkuuden, asiakaskannattavuuden ja asiakasyytyväisyyden osalta

Tavoitteiden toteutuminen:

1. Vuokratasossa on pyritty ottamaan huomioon markkinavuokrataso. Kiinteistöjen huolto ja kunnossapito tehdään yhtiön toimesta omana työnä ja ostopalveluna. Yhtiön kannattavuuteen vaikuttaa merkittävästi kulukehitys.
2. Asuntokantaa ja asuntojen määrää tarkkaillaan jatkuvasti. Vuonna 2020 on purettu 3 rivitaloa, yhteensä 15 huoneistoa ja tästä on aiheutunut n. 227 000 euron tasevaikutukset.
3. Vuokra-asuntokantaa on sopeutettu kuluvana vuonna purkamalla kiinteistöjä, väestökehitys huomioiden asuntoja on vielä liikaa. Asiakaskyselyt toteutetaan säännöllisesti, asukastytytyväisyyttä tarkkaillaan jatkuvasti.

Käyttöastetta pyritään parantamaan mm. markkinoinnin tehostamisen avulla.

Wiitaseudun Yrityspalvelu Oy

Kaupunginvaltuuston asettamat konsernitavoitteet:

1. Yhtiön toiminnan ja talouden vakauttaminen sekä toimivien yritystilojen turvaaminen ja kehittäminen
2. Vuokrausasteen parantaminen ja Postitalon uusiokäyttö - Lennätin alueen osaamiskeskukseksi
3. Yhtiöjärjestyksen tarkistaminen

Tavoitteiden toteutuminen:

1. Yhtiön toiminnan ja talouden vakauttaminen sekä toimivien yritystilojen turvaaminen ja kehittäminen

Edellisen toimintavuoden aikana valmistellusta apporttisiirrosta osa toteutettiin v. 2020 puolella. Apporttisiirto on vakauttanut merkittävästi yhtiön taloutta. Omavaraisuusaste siirron jälkeen yli 60%. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti on toteutettu koronatilanteen johdosta vuokranalennuksia kevään 2020 aikana. Omistajaohjauksen pohjalta WYP Oy anoi kaupungilta de-minimis -tukea vuokra-alennuksien maksun mahdollistamiseksi.

2. Vuokrausasteen parantaminen ja Postitalon uusiokäyttö - Lennätin alueen osaamiskeskukseksi

Vuokrausaste on hyvä, mutta Postitalolla on edelleen vuokraamattomia toimitiloja ja asuntoja. Lennättimen toiminta osaamiskeskuksena on toteutunut hyvin.

3. Yhtiöjärjestyksen tarkastaminen

Yhtiöjärjestys on tarkistettu ja muutokset toimitettu Patentti- ja rekisterihallitukseen.

Keskitien Kauppakiinteistö Oy

Kaupunginvaltuuston asettamat konsernitavoitteet:

1. Kiinteistö pidetään mahdollisimman hyvässä kunnossa ja tilat vuokrattuina
2. Yhtiön talous pidetään vakaana

Tavoitteiden toteutuminen:

Kiinteistöyhtiön ylläpitokustannukset ovat pysyneet vakaina ja investoinnit sekä korjaukset on toteutettu suunnitellusti. Kaikki tilat on vuokrattu.

Kaupunginvaltuuston asettamat konsernitavoitteet:

1. Kiinteistön tilojen kunnossapitäminen nykytasolla ja terveellisten sekä turvallisten tilojen tarjoaminen kiinteistössä toimiville vuokralaisille
2. Vesikaton osittainen korjaus v. 2020
3. Kun rakennus on elinkaarensa päässä, myydään tai vuokrataan se esim. yrityksen varasto-tilaksi

Tavoitteiden toteutuminen:

1. Kiinteistö on ylläpidetty toimintakunnossa ja tilat ovat olleet lähes täydessä käytössä.
2. Vuonna 2020 korjattiin vesikattoja ja piha-alueita.
3. Tiloja on vuokrattu normaalisti koulutus- varasto- ja toimitiloiksi

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Edellisen vuoden tavoin tarkastuslautakunta toteaa, että Vuokra-asuntojen käyttöaste ja siinä tapahtuneet muutokset ovat keskeinen toiminnan tavoite.

Vuokra-asuntojen markkinointia tulisi tehostaa vaihtoehtona ruuhkasuomen ahtaaseen ja kalliiseen asumiseen. Etätyömahdollisuutta tulisi korostaa markkinoinnissa.

11. Investointiosan toteutuminen

Investoinneissa valtuustoa sitovia erillisiä hankkeita ovat investoinnit, joiden kustannusarvio on

168 187 euroa tai suurempi. Tämä tarkoittaa nimenomaan hankkeen kokonaiskustannuksia siinäkin tapauksessa, että hanke ajoittuu usealle vuodelle ja vuosittain määrärahat alittavat hankerajan. Rajaa pienemmät määrärahat ovat lautakunnan kohdennettavissa.

Investointien alkuperäinen talousarvio oli 5 993 000 euroa. Toteuma oli 3 910 572 euroa eli 2 082 427 alle suunnitellun (noin 34,7 % alle talousarvion).

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta kehottaa edellisen vuoden tavoin lisäämään tarkkuutta investointien suunnittelussa ja toteutuksessa.

12. Henkilöstö

Wiitaunionin henkilöstöraporttiin on koottu tiedot palvelusuhteiden määrästä vuodesta 2015 vuoteen 2020. Vakituksella palvelusuhteella tarkoitetaan vakinaisia virkoja ja toistaiseksi voimassa olevia työsuhteita. Henkilöllä saattaa siis olla useita palvelussuhteita, jos hän on virka-vapaalla/ työlomalla omasta tehtävästään ja hoitaa sijaisena toista tehtävää. Yhtä tehtävää kohden voi olla useampi palvelussuhde, jos tehtävän vakituinen työntekijä on esimerkiksi äitiyslomalla, opintovapaalla tai vuorotteluvapaalla ja tehtävää on palkattu hoitamaan sijainen. Henkilöstön lukumäärällä tarkoitetaan vuoden 2020 viimeisenä päivänä voimassa olevien palvelussuhteiden määrää.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Palvelussuhteet:						
Vakituiset	755	758	753	758	752	727
Määräaikaiset	181	191	199	193	207	221
Työllistetyt						45
Oppisopimus						3
Yhteensä 31.12	936	949	952	951	959	996
Kunnittain:						
Pihtipudas	324	325	324	331	264	227
Viitasaari	623	660	655	659	780	769
Yhteensä	947	985	979	990	1044	996

Sairauspoissaolot

- Viitasaaren kaupungin koko henkilöstön sairauspoissaolojen määrä vuonna 2020 oli 13820 kalenteripäivää, eli 17,7 pv/hlö/v. Edellisenä vuonna määrä oli 12 730 päivää, eli 17 pv/hlö/v.
- Yhden sairauspoissaolopäivän hinta on noin 350 euroa (laskennallinen). Flunssan ja vatsataudin kaltaisten sairauksien syntyyn työpaikka ei voi juurikaan vaikuttaa. Sen sijaan monien muiden oireiden esiintymistä, sairauksien pahenemista ja työkyvyn alenemista voidaan usein estää työoloja muokkaamalla.
- Vuodelle 2020 leimallista on ollut ns. normaalien vuosittaisten infektioautien poissa-olo, mutta toisaalta pienet oireet, mitkä eivät normaalisti aiheuta työkyvyttömyyttä, ovat nyt koronapandemian leviämisen estämiseksi aiheuttaneet lisääntyneitä poissa-oloja. Luvut eivät näin ollen ole aivan täysin verrannollisia aikaisempiin vuosiin.
- Terveysprosentti vuonna 2020 on ollut Pihtiputaalla 31 % ja Viitasaarella 30 % (ei si-
sällä esimiehen luvalla myönnettyjä poissaoloja). Terveysprosentti kertoo, mikä osuus
henkilöstöstä on pysynyt viimeisimmän 12 kk:n aikana terveenä ilman sairauspoissa-
oloja.

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunta esittää edellisen vuoden tavoin huolensa sairauspoissaolojen määrästä ja edellyttää kaupungin johdolta toimia sairauspoissaolojen määrän alentamiseen.

13. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2020 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kaupunginvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista ja johtopäätöksistä (tarkastuslautakunnan kannanotto) kaupunginhallituksen selvitykset niin, että ne voidaan käsitellä vuoden 2021 lokakuun valtuuston kokouksessa.

14. Allekirjoitukset

Viitasaarella 26. päivänä toukokuuta 2021


Vuokko Leivonen
puheenjohtaja


Eero Pulkkinen
varapuheenjohtaja


Eija Niskanen
jäsen


Arvo Pietiläinen
jäsen


Erkki Virtanen
jäsen


Kristiina Ranta
jäsen


Mervi Rihto
jäsen